

Ježíš, Stvořitel nebe a země

Texty pro tento týden:

Gn 1,1; Žd 11,3; Ž 19,2–4; Ř 1,19.20; Jr 51,15; Ž 33,6.9; J 1,1–3.14; Ko 1,15.16; J 6,8–13

Základní verš

„Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi.“ (Gn 1,1)

Svět mohla stvořit jen taková síla či bytost, která přesahuje všechno stvořené. Vesmír mohla vytvořit jen bytost, která je větší a mocnější. Podle toho, co nám zjevuje Bible, je touto bytostí Bůh. Stvořitelem je tedy Bůh, kterého podle Písma máme uctívat. Z Bible se dozvídáme, že tento Bůh – Stvořitel, ten, který rozprostřel nespočet galaxií do nedozírných dálek ve vesmíru – je ten samý, jenž přišel na zem, žil mezi lidmi a nesl trest za naše hříchy.

Občas se k nám dostávají zprávy, které se zdají být příliš dobré na to, aby byly pravdou. Co však může být pro nás – hříšné bytosti v padlém světě plném bolesti – lepší zprávou, než je nádherná pravda o lásce našeho Stvořitele, který nabízí lidem záchranu a chce s každým z nás navázat vztah. Jak tato dobrá zpráva ovlivňuje tvůj život?

Na počátku

Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi. (Gn 1,1)

Ve víře chápeme, že Božím slovem byly založeny světy, takže to, na co hledíme, nevzniklo z viditelného. (Žd 11,3)

Osobní studium

V biblickém textu zaznamenaném v Gn 1,1 – i když se na první pohled zdá, že je stručný – se nachází mnoho hlubokých pravd. Jednou z nich je, že vesmír má začátek. I když se nám to dnes nemusí jevit jako převratné poznání, vyvrací dlouho zažitě přesvědčení o stvoření bez počátku. Až ve dvacátém století, když se do popředí dostala teorie „velkého třesku“ (anglicky Big Bang), získal všeobecnou podporu názor, že vesmír má počátek. Předtím byli mnozí odpůrci biblické zprávy o stvoření přesvědčeni, že vesmír žádný počátek nemá. Pokud by totiž uznali, že vesmír nějaký začátek má, otevřeli by tím možnost existence nějakého tvůrce. (Název „Big Bang“ měl být nejprve jen výsměchem pro přesvědčení, že byl vesmír stvořen.) Důkazy o tom, že vesmír má počátek, však byly natolik silné, že je akceptovala většina vědců a je možné dnes mluvit o uznávané „vědecké pravdě“ (bylo by však vhodnější mluvit o teorii, protože vědecké názory – dokonce i ty „nedotknutelné“ – procházejí neustálým vývojem a často se mění nebo jsou dokonce zamítány).

Podobně jako v Gn 1,1 i v Žd 11,3 biblický text přináší informace, které se našim současným lidským poznáním nedají ani vysvětlit, ani dokázat. V tomto verši je představeno, že vesmír nebyl vytvořen z nějaké prahmoty (tedy hmoty, která by už předtím existovala), ale vznikl a byl utvořen mocí Božího slova (je možné tedy konstatovat, že hmota i energie byly vytvořeny Boží mocí).

Stvoření „z ničeho“ se nazývá jako stvoření „ex nihilo“ (lat.). Často jsou vyznamenáváni umělci a vynálezci, kteří vytvořili nějaká díla či věci. Lidé však nejsou schopni stvořit něco z ničeho. Můžeme měnit formu hmoty, která již existuje, nemáme však moc tvořit „ex nihilo“ – to dokáže jen nadpřirozená Boží moc. Tato možnost je jedním ze zásadních rozdílů mezi Bohem a lidmi. Připomíná nám, že podstata naší existence závisí na našem Stvořiteli.

Hebrejské sloveso „stvořil“, které je použito v Gn 1,1, se užívá pouze v souvislosti s Boží stvořitelkou činností. Jen Bůh může takto tvořit (viz též Ř 4,17).

Aplikace

Proč je podle tebe nadpřirozený Stvořitel – ten, jenž existuje nad stvořením a mimo něj – jediným logickým vysvětlením stvoření? V čem máš v této souvislosti pochybnosti? Pokus se své odpovědi zformulovat tak, aby ses s nimi mohl sdílet při společném sobotním studiu.

Nebesa vypravují

²Nebesa vypravují o Boží slávě, obloha hovoří o díle jeho rukou. ³Svoji řeč předává jeden den druhému, noc noci sděluje poznatky. ⁴Není to řeč lidská, nejsou to slova, takový hlas od nich ne lze slyšet. (Ž 19,2–4)

¹⁹Vždyť to, co lze o Bohu poznat, je jim přístupné, Bůh jim to přece odhalil. ²⁰Jeho věčnou moc a božství, které jsou neviditelné, lze totiž od stvoření světa vidět, když lidé přemýšlejí o jeho díle, takže nemají výmluvu. (Ř 1,19.20)

Osobní studium

Je zázrak, že ve vesmíru existuje život. To vyžaduje velmi přesný systém. Atomy – stavební prvky hmoty – musejí být dostatečně stabilní, aby mohly existovat hmotné objekty. Stabilita atomů je závislá na silách, které části atomů drží pohromadě. Atomy se skládají z nabitých částic, které se navzájem odpuzují a přitahují. Tyto odpudivé a přitažlivé síly musejí být v rovnováze. Pokud by byly přitažlivé síly příliš silné, atomy by byly velké, což by mělo za následek, že by neexistoval vodík. Bez něho by však nebyla voda – a tedy ani život. A naopak, pokud by byly odpudivé síly příliš silné, atomy by byly malé a neexistoval by uhlík nebo kyslík. Bez kyslíku by nebyla voda, uhlík je zase stavební prvek živých organizmů na zemi. Atomy musejí být nejen stabilní, ale musejí mezi sebou navzájem reagovat, aby mohly vytvářet chemické sloučeniny. Mezi silami a energií, které drží molekuly pohromadě, musí také existovat rovnováha.

Optimální vyladění našeho vesmíru i země pro život vedlo mnoho vědců k vyjádření přesvědčení, že za vznikem vesmíru stojí inteligentní příčina (tzv. inteligentní plán či design). Aby mohl na naší zemi existovat život, musela být velmi moudře navržena. Variabilita teplot na zemském povrchu musí být slučitelná se životem. Proto musí být vzdálenost od slunce, rychlost rotace země i složení atmosféry ve vhodném poměru, v rovnováze. Existuje však další neuvěřitelné množství principů, fyzikálních zákonů i detailů, které byly pozorně naplánovány a jsou stále udržovány. Tváří v tvář úžasnému zázraku přírody a naší země je těžké být přesvědčen o tom, že jde o dílo slepé náhody. O co lepší je věřit, že jde o dílo Boží moudrosti.

Aplikace

Kdy a kde ses poprvé setkal s oběma těmito náhledy (tedy že svět je dílem náhody, nebo že je dílem Božím)? Jaký vliv na tebe měly obě tyto protichůdné „zprávy“? Jaké důsledky z nich pro tebe konkrétně vyplývají?

Moc Božího slova

On svou silou učinil zemi, svou moudrostí upevnil svět, svým rozumem napjal nebesa. (Jr 51,15)
“Nebesa byla učiněna Hospodinovým slovem, dechem jeho úst pak všechen jejich zástup. °Co on řekl, to se stalo, jak přikázal, tak vše stojí. (Ž 33,6,9)

Osobní studium

Přestože přesně nevíme, jak Bůh tvořil, Bible zdůrazňuje, že to bylo prostřednictvím jeho slova. Všechna energie ve všech částech vesmíru vznikla díky Hospodinovu slovu. Všechna energie, kterou získáváme z paliv, pochází z Božího slova. Gravitační síla, dráha každé hvězdy i celé galaxie jsou výsledkem Boží moci.

Pravděpodobně nejvíc energie se nachází v atomech. Možná jsme ohromeni silou atomových zbraní, kdy se malé množství hmoty přetváří v obrovskou energii. Vědci říkají, že v každém „kousku“ hmoty se nachází velké množství energie. Pokud tedy například při jaderné reakci malé množství hmoty dokáže vyprodukovat mnoho energie, jak velké asi musí být množství energie ukryté v naší planetě? Nedokáže-me si plně představit, jak velká je Boží moc, která utvořila naši zem i celý vesmír.

Mnoho vědců se domnívá, že Boží stvořitelská moc je omezená „přírodními zákony“. Tento názor je však v protikladu s biblickým poselstvím. Zákony přírody Boha neomezují. Bůh je totiž stvořil.

Bůh svou moc nepoužíval vždy v souladu se „zákony přírody“. Mezi základní přírodní zákony patří i zákon o zachování energie, který předpokládá, že množství energie je konstantní. Jak by však mohl vzniknout vesmír z ničeho, pokud by nebyl porušen tento zákon? Bůh není svázán přírodními zákony, má svrchovanou moc nad svým stvořením.

Aplikace

Jaká další Boží vlastnost je spojována se stvořením v úvodních biblických textech? Jak se tato vlastnost projevuje ve stvoření?

Zkus si (jak nejlépe umíš) představit velikost vesmíru. Přemýšlej o neuvěřitelné energii, která byla k jeho vytvoření potřeba. Bůh, který má moc stvořit vesmír, tě miluje. A to tak moc, že za tebe zemřel. Naplňuje tě vědomí lásky mocného Boha pokojem?

Ježíš, Stvořitel nebe a země

¹*Na počátku bylo Slovo, to Slovo bylo u Boha, to Slovo bylo Bůh. ²To bylo na počátku u Boha. ³Všechno povstalo skrze ně a bez něho nepovstalo nic, co jest. ¹⁴A Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi. Spatřili jsme jeho slávu, slávu, jakou má od Otce jednorozený Syn, plný milosti a pravdy. (J 1,1–3.14)*

¹⁵*On je obraz Boha neviditelného, prvorozený všeho stvoření, ¹⁶neboť v něm bylo stvořeno všechno na nebi i na zemi – svět viditelný i neviditelný; jak nebeské trůny, tak i panstva, vlády a mocnosti – a všechno je stvořeno skrze něho a pro něho. (Ko 1,15.16)*

Osobní studium

Jan ztotožňuje Ježíše se Slovem (řecky „logos“) a staví jej na stejnou úroveň s Bohem. Upřesňuje také, že skrze Ježíše bylo vše stvořeno. V době, kdy Jan psal své evangelium, se slovo „logos“ používalo běžně k vyjádření stvořitelského principu. Janovi čtenáři proto chápali „logos“ jako stvořitelický princip či osobu stvořitele. Jan aplikoval tento dobový kontext na Ježíše. Ukázal na Krista jako na pravého Stvořitele. Ježíš, Slovo, vtělený Bůh, který žil mezi lidmi, však nebyl při vzniku světa jen pasivně přítomen. Byl tím, kdo stvořil vesmír. To znamená, že text v Gn 1,1 můžeme číst i takto: *Na počátku stvořil Ježíš nebe a zemi.*

Pavlova slova z listu Koloským rezonují s tím, co napsal Jan. I apoštol Pavel ztotožňuje Stvořitele s Ježíšem Kristem. Jeho prostřednictvím bylo vše stvořeno. Pavel také přidává dvě charakteristiky Ježíše. (1) Je obrazem neviditelného Boha. V našem hříšném světě nemůžeme Boha vidět v jeho slávě a svatosti. Můžeme však poznat Ježíše. Pokud chceme vědět, jaký je Bůh, můžeme uvažovat o Ježíšově životě (J 14,9). (2) Je také „prvorozený všeho stvoření“ (Ko 1,15). V tomto kontextu se slovo „prvorozený“ nevztahuje k původu, ale k postavení. Prvorozený byl ve starozákonní době hlavou rodiny a dědicem majetku. Ježíš je „prvorozený“ v tom smyslu, že jako Spasitel, který se stal člověkem (vtělením), je právoplatnou hlavou celé lidské rodiny. Ježíš není stvořená bytost, byl od počátku jedno s Otcem.

V Žd 1,1,2 je opakována podobná myšlenka jako v textu v Ko 1,14.15. Ježíš je ustanoven jako dědic všeho a zároveň je tím, který tvořil svět. Je přímým představením Otce, což je jen jiné vyjádření toho, že Ježíš je obrazem Boha.

Aplikace

Co bys odpověděl, kdyby se tě někdo zeptal, jaký je tvůj Bůh? Jak bys podpořil svou odpověď?

Stvořitel mezi námi

⁸Řekne mu jeden z jeho učedníků, Ondřej, bratr Šimona Petra: ⁹„Je tu jeden chlapec, který má pět ječných chlebů a dvě ryby; ale co je to pro tolik lidí!“ ¹⁰Ježíš řekl: „Ať se všichni posadí!“ Na tom místě bylo mnoho trávy. Posadili se tedy, mužů bylo asi pět tisíc. ¹¹Pak vzal Ježíš chleby, vzdal díky a rozdělil sedícím; stejně i ryby, kolik kdo chtěl. ¹²Když se nasýtli, řekl svým učedníkům: „Seberte zbylé nalámané chleby, aby nic nepřišlo nazmar!“ ¹³Sebrali je tedy a naplnili dvanáct košů nalámanými díly, které z těch pěti ječných chlebů po jídle zbyly. (J 6,8–13)

Osobní studium

Popsaný zázrak v evangeliu Jana (stejně jako další Ježíšovy zázraky) odhaluje něco o Boží moci nad materiálním světem, který stvořil.

Tento zázrak začal s pěti chleby a dvěma rybami a skončil dostatkem jídla, jímž byl nasycen velký zástup, včetně dvanácti košů toho, co zbylo. Všechno toto jídlo bylo utvořeno z atomů a molekul. Na konci zázraku existovalo o mnoho více atomů a molekul než na jeho začátku. Odkud se vzaly tyto nově vzniklé molekuly? Jediné vysvětlení je nadpřirozený Boží zásah.

Co se muselo stát, když se voda proměnila ve víno (J 2,1–11)? Zatím neznáme žádný takový proces. Ježíš musel i při tomto zázraku porušit zákony přírody.

Jaká fyzická změna se udála se slepým mužem, když byl uzdraven (J 9,1–34)? Tento člověk byl slepý od narození. Jeho mozek nikdy nebyl stimulován vizuálními obrazy z jeho očí. Proto musel být jeho mozek přetransformován, aby dokázal zpracovávat tento nový druh informací – tedy vnímat obrazy a vysvětlovat jejich význam. Kromě toho měl pravděpodobně problémy i se samotným zrakem. Možná neměl správně utvořeny některé fotoreceptory, možná měl problémy se sítnicí či zrakovým nervem.

Ať už byly detaily mužovy slepoty jakékoliv, Ježíšův čin způsobil, že se na vhodných místech vytvořily molekuly, mozkové buňky či receptory na světlo. Muž pak byl schopen vnímat a chápat to, co vidí.

Aplikace

Je nádherné, když jsme svědky nějakého zázraku. Jaké ti však hrozí nebezpečí, když svou víru založíš jen na zázracích? Na čem by měla být založena tvá víra?

Podněty k zamyšlení

„Stvoření se nedá vysvětlit vědou. Jak by mohla věda vysvětlit záhadu života? Teorie, která tvrdí, že Bůh nevytvořil hmotu, když tvořil vesmír, nemá pevné základy. Bůh nebyl při stvoření světa odkázán na pre-existující hmotu. Právě naopak. Všechny věci, materiální i duchovní, byly utvořeny Božím slovem a mají Bohem daný význam. Nebesa a všichni jejich obyvatelé, země i všechny věci, které na ní existují, nejsou jen výsledkem Božích rukou, ale byly též stvořeny dechem jeho úst.“ (8T 258.259)

„Právě to, jak vykonal své dílo stvoření, Bůh lidem nezjevil; a lidská věda nemůže vypátrat tajemství Nejvyššího. Jeho tvůrčí moc je právě tak nepochopitelná jako jeho existence.“ (PP 75; PP 113)

Otázky k rozhovoru

1. *Společně hovořte o otázkách, jež jsou na konci nedělní části.*
2. *Vědci občas mluví o „shodách okolností“, které umožňují neuvěřitelnou rovnováhu přírodních sil, v jejímž důsledku mohou existovat lidé a příroda. Všimněte si určitého napětí, které se vyskytuje ve spojení „shoda okolností“. Pokud bychom nevěřili Bohu, museli bychom tuto úžasnou rovnováhu připisat náhodě či „shodě okolností“. Proč je víra v to, že rovnováha v přírodě je výsledkem Boží stvořitelenské moci, logičtějším vysvětlením, než když ji připišeme náhodě?*
3. *Přemýšlejte o lásce Stvořitele, kterou projevil vytvořením Adama a Evy, i když věděl, že v důsledku toho bude muset trpět a zemře na Golgotě ukřižovaný rukama lidských bytostí, které stvořil. Co se můžeme z rozhodnutí navzdory všemu vytvořit člověka naučit o Boží lásce k lidem?*
4. *Porovnejte teorii „velkého třesku“ a záznam z Gn 1,1. Může být teorie „velkého třesku“ vysvětlením toho, jak Boží slovo vytvořilo svět? Jaké problémy se skrývají v této myšlence? Proč je nebezpečné spojovat naši teologii s jakoukoliv vědeckou teorií, zejména pokud jde jen o teorii a my zároveň víme, že se vědecké poznání neustále vyvíjí?*